

2 KREDITES, SZABADON VÁLASZTHATÓ SZEMINÁRIUM
NAPPALI I. FÉLÉV; IDŐPONT: KEDD 14:00–15:30, HELYSZÍN: (?)

Előadó: Szabóné dr. Kármán Judit

A tanegység célja: Címének megfelelően a kurzus átfogó képet ad a hazai cigányságról. A félév során a hallgatók betekintést nyernek a cigányok eredetébe, történetébe, múltbeli és jelenlegi helyzetükbe. Megismerik hazánk e legnagyobb kisebbségének kultúráját, hagyományait, szokásait, a népcsoport szociológiai/nevelésszociológiai, néprajzi sajátosságait. Miközben előadásokat hallgatnak – nyelveikről, művészetükről, zenéjükéről, táncukról, meséikről, gasztronómiájukról –, dokumentumfilmeket néznek, cigány értelmiségi fiatalokkal találkoznak, s roma programon vesznek részt, jobban megismerik, megértik a cigányságot. Választ kapnak olyan kérdéseikre, hogy „miért élnek így”, megismernek pozitív életsorsokat, „kiemelkedett” cigány életutakat. Mindezek által változik a hallgatók cigányképe, csökken esetleges ellenszenvük, félelmük hazánk legnagyobb kisebbségével szemben, nő az empátia, az elfogadás a cigányság felé, ami a sikeres lelkesízi, hitoktatói, pedagógiai munkájukhoz, a cigány/roma családokkal való eredményes együttműködéshez nélkülözhetetlen. Átfogó képet kapnak a cigány gyermekek oktatásának, nevelésének sikeres módszereiről, ezáltal szakmai tudásuk, kompetenciájuk jelentősen bővül, erősödik a kurzus végére.

A hallgató fejlesztendő kompetenciái: Ismeri a magyarországi cigányság történetét, mai helyzetét, az ok-okozati összefüggéseket. Birtokában van azon ismereteknek a cigányság hagyományairól, családi rendszerükről, hitéleti meggyőződéseikről, életfordulókhoz kapcsolódó szokásaikról, amikkel munkája során elkerülhetetlenül fog találkozni. Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel képes fordulni a cigányság felé; megértve az ok-okozati összefüggéseket. A cigányok/romák közötti tevékenységében a tanult elméleti, s megszerzett gyakorlati ismereteit innovatív módon tudja alkalmazni. Elkötelezett a hátrányos helyzetű, cigány/roma gyermekek, családok inkluzív, befogadó oktatására, nevelésére, gondozására.

Tematika: 1. A cigány nép eredete, vándorlása, története. 2. A magyarországi cigány csoportok és főbb jellemzőik (nyelv, létszám, területi elhelyezkedés). 3. A hazai cigányság mai oktatási, lakhatási, foglalkoztatottsági, egészségügyi helyzete. 4. Cigány/roma kultúra, hagyományok; életkorokhoz és nemhez kötődő szokások. 5. Szocializáció hagyományos cigány közösségekben, családban. Cigány nyelv, viselet és gasztronómia. 6. A cigány zene-és tánckultúra.(Zenehallgatás, filmnézés). 7. Cigány/roma irodalom; legnagyobb alkotói, kortárs alkotók, cigány mese-és mondavilág. 8. Cigány eredettörténetek. 9. Cigány képzőművészet; legnevesebb alkotói és kortárs művészek. 10. Filmnézés – hagyományos mesterségek, foglalkozások, csoportok. 11. A cigány értelmiség – kialakulása, neves személyek, mai fiatal diplomások. 12. Találkozás, beszélgetés értelmiségi cigány fiatalokkal. 13. A cigány gyermekek oktatása (múlt és jelen); teendők. Integráció, szegregáció kérdései, az inkluzív nevelés és pedagógia. Biztos Kezdet Gyerekházak és Tanodák. 14. Beszélgetés cigány/roma gyermekeket oktató, nevelő intézmény szakembereivel. 15. Jelen és jövő, teendők.

Követelmény: Aktív órai részvétel. Megadott témakörökben a félév során egy min. 5 oldal terjedelmű dolgozat elkészítése, szorgalmi időszak végéig leadása. Filmográfia összeállítása és leadása (5 dokumentumfilm + 5 játékfilm, ami a cigányokkal/romákkal foglalkozik). A kurzus gyakorlati jeggyel zárul, a beadott dolgozatok érdemjegyeinek megfelelően.

Irodalom: CSERTI-CSAPÓ TIBOR szerk.: *Alapirodalmak a hazai cigány/roma népességre vonatkozó társadalomtörténet, társadalomismeret oktatásához*. Gypsy Studies 36. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs 2015.; MEZEY BARNA – POMOGYI LÁSZLÓ – TAUBER ISTVÁN: *A magyarországi cigánykérdés dokumentumokban 1422–1985*, Kossuth, Budapest, 1986; NAGY PÁL: *A magyarországi cigányok története a rendi társadalom korában*. Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, Kaposvár,; SZABÓNÉ KÁRMÁN JUDIT: *A magyarországi cigányság*, 1. kötet, *Cigányok és romák*, Semmelweis Kiadó, Budapest, 2016; SZABÓNÉ KÁRMÁN JUDIT: *A magyarországi cigány/roma népesség kultúranropológiai és orvosantropológiai megközelítésben*. *Romológiai Füzetek 2*. Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2018.

Ajánlott irodalom: BÓDI ZSUZSANNA (szerk.): *Cigány Néprajzi Tanulmányok sorozat*, Magyar Néprajzi Társaság, Budapest, 1993-2006.; DUPCSIK CSABA: *A magyarországi cigányság története*, Osiris Kiadó, Budapest, 2009.; FÁTYOL TIVADAR - FLECK GÁBOR - KÓSZEGI EDIT - SZUHAY PÉTER (szerk.): *A Roma Kultúra virtuális Háza*. Multimediális DVD-ROM. Virtuális téralkotás: Macrobite Bt. Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium – Phare, „Összetartó társadalom megteremtése” program, Budapest, 2006.

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_romak.php

FORRAY R. KATALIN szerk.: *Romológia – Ciganológia*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs, 2000.; FRASER, SIR ANGUS: *A cigányok*, Osiris Kiadó, Budapest, 1996.; KARSAI LÁSZLÓ: *A cigánykérdés Magyarországon 1919-1945. Út a cigány Holokauszthoz*, Cserépfalvi Kiadó, Budapest, 1992.; *Őszintén a cigányokról*, Szabóné Kármán Judit romológussal beszélget Naszádi Kriszta, Harmat Kiadó, Budapest, 2013.; SZABÓNÉ KÁRMÁN JUDIT: *A magyarországi roma/cigány értelmiség historiográfiája, helyzete, mentális állapota*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2012.; SZABÓNÉ KÁRMÁN JUDIT : *Egy késő középkori alföldi város és cigányainak története*, HUCER, BUDAPEST, 2020.; SZUHAY PÉTER: *A magyarországi cigányok kultúrája; etnikus kultúra vagy szegénység kultúrája*, Panoráma Kiadó, Budapest, 1999.